

Er det noen som kan stemme mitt piano?

Norge ønsker å være en kulturnasjon. Men hvordan skal vi kunne bli det når vi ikke evner å ta vare på utdanningstilbudene og arbeidsplassene som sikrer oss viktig spisskompetanse innenfor felt med få utøvere?

For de som ønsker å bli pianostemmer finnes det i dag kun ett opplæringstilbud, Pianostemmerlinjen ved Rud Videregående skole i Bærum. Linjen ble opprettet i 1975, men står nå i fare for å bli nedlagt. Dette skyldes at Akershus fylkeskommune ikke ønsker å stå for alle kostnadene alene, og at Kunnskapsdepartementet ikke vil gi linjen status som landslinje, som i neste omgang ville utløst statlige midler.

Om vi ser på dette tilbudet kun ut fra antall søkere og kostnadene knyttet til linjer med få elever, så finnes det argumenter for at slike tilbud kan legges ned. Men om vi ser på tilbudet som viktig kunnskap i et helhetlig og langsiktig kulturperspektiv er det ikke så lett å finne gode argumentene. Da vil mangelen på pianostemmere bety mangel på spisskompetanse i en kjede av kulturaktører. Konkret betyr det at de som turnerer med Den kulturelle skolesekken eller Rikskonsertene og trenger et piano, oftere og oftere får et ustemt piano. Dette gir musikerne dårlige arbeidsmuligheter og elevene dårlige opplevelser og misnøye. Etter hvert vil kulturskoleelevene oftere spille på ustemte piano, både hjemme og på kulturskolen; profesjonelle pianister finner ikke alltid stemt flygel når de turnerer i Norge; kulturaktiviteter som er avhengig av piano til innstudering får ikke kvalitativt god nok hjelp osv. Det blir som å servere folk dårlig mat – lysten på mer avtar. I vår sammenheng er det ikke kokken som svikter, men en av forutsetningene for at en i det hele tatt skal kunne lage godt mat.

I et kulturfaglig og kulturpolitisk perspektiv er dette problematisk og urovekkende. Ustemte piano betyr dårlig kvalitet i innøving, utøving og formidling. Dette rimer dårlig med nasjonale visjoner om at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kulturdimensjonen i alle deler av samfunnslivet. Det henger heller ikke sammen med det sterke fokuset for eksempel kulturskolene og Den kulturelle skolesekken har i Kulturløftet 2.

Om vi søker på internett, får vi treff på pianostemmere stort sett over hele landet. Men medlemslistene (oversikt på internett) til Norges Pianostemmer og teknikerforening forteller at deler av landet har dårlig dekning, og det er urovekkende mange som står oppført som pensjonister. Om vi kutter opplæringstilbudet, og gjennom det den faglige rekrutteringen til yrket, blir det etter hvert få aktive pianostemmere igjen.

Pianostemmerutdanningen er ikke alene om å være et tilbud med få søkere og stram finansiering. Mange av våre tradisjonelle håndverksfag sliter med tilsvarende utfordringer. Utfordringene er knyttet til at utdanningstilbudenes videre eksistens i altfor stor grad sees på helt løsrevet fra det kulturlivet de er integrert i. Disse småfagene representerer en type spisskompetanse som vi ikke kan klare oss uten. Det trengs ikke så mange utøvere hvert år, men vi trenger jevn rekruttering over tid.

Hvordan kan denne mangelen på sammenheng mellom kultur, kulturutvikling og opplæring forekomme i et land som fikk ny kulturlov i 2007, som har hatt tidenes største økning på kulturbudsjettet de siste fire årene, som gjennom Kulturløftet 2 virkelig signaliserer vilje til å satse på

kultur? Et svar ligger helt opp i dagen. Kulturpolitikken og kunnskapspolitikken er lite samkjørt. Andre svar er kanskje mindre synlige. Men sett fra Norsk kulturforums ståsted begynner vi nå å se resultatet av de siste 10 årenes nedbygging av kulturfaglig tilretteleggerkompetanse i kommunene (kultursjefer, kulturkonsulenter og lignende). Dette er de personene som ser sammenhengene mellom kulturlivets ulike deler og betydningen av gode opplæringstilbud for å få et godt kulturliv der alle har mulighet for egenaktivitet og gode opplevelser. Det er de som skriver kvalifiserte kulturfaglige saksdokumenter til politikerne og bygger nettverk mot kulturlivet. Flertallet av kommunene har i dag ikke slik kompetanse. Vi mangler med andre ord dem som kan målbære de overordnede utfordringene, lage de nødvendige utviklingsstrategiene og redde truede områder fra undergangen. Når det meste av kulturpolitikken knyttes til institusjoner, organisasjoner, enkelttiltak og prosjekter der alle taler sin sak, er det få igjen som taler andres sak – eller løfter blikket for å se at andres sak faktisk også er vår sak.

Åse V Festervoll
Februar 2010